

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

El Velocirepte: el repte lector de les Biblioteques de Barcelona

Mònica Medina i Blanes

Directora de la Biblioteca Sagrada Família - JMAL

Carrer Provença, 480 - Barcelona

Telèfon: 93 450 87 33

www.barcelona.cat/bibsagradafamilia

medinabm@diba.cat

Davínia Cisteré López

Tècnica auxiliar de la Biblioteca Sagrada Família - JMAL

Carrer Provença, 480 - Barcelona

Telèfon: 93 450 87 33

www.barcelona.cat/bibsagradafamilia

cistereld@diba.cat

Resum:

El Velocirepte és un projecte que va néixer l'any 2016 a la biblioteca Sagrada Família – Josep Maria Ainaud de Lasarte (JMAL) amb l'objectiu de promocionar la lectura entre els seus usuaris a través de reptes mensuals. Destinat tant a públic infantil com a adult i a usuaris lectors com als no lectors, aquest programa pretén fer descobrir autors, temes o editorials a partir d'uns pretexts emmarcats en un repte. Així, el lector pot acabar llegint llibres que altrament no hauria llegit mai.

Després de dos anys de trajectòria, el *Velocirepte* creix per tal d'esdevenir un repte lector de totes les Biblioteques de Barcelona, destinant-se tant al públic infantil, jove i adult i vol posar l'accent en la descoberta del gran fons que disposen les Biblioteques de Barcelona.

Paraules clau:

Biblioteca Sagrada Família – Josep M. Ainaud de Lasarte, Biblioteques de Barcelona, *Velocirepte*, velocilectors, repte de lectura, biblioteca pública, promoció de la lectura, gamificació, participació, descoberta, prescripció.

Resumen:

El Velocireptes un proyecto que nace el año 2016 en la Biblioteca Sagrada Família – JMAL con el objetivo de promocionar la lectura entre sus usuarios a través de retos mensuales. Destinado tanto a público infantil como adulto y a usuarios lectores como no lectores, este programa pretende hacer descubrir autores, temas o editoriales a partir de unos pretexts emmarcados en un reto. Así, el lector puede acabar leyendo libros que de otra manera no hubiese leído nunca.

Después de dos años de singladura, el “velocireto” crece y se convierte en un reto de lectura para todas las Bibliotecas de Barcelona, destinado tanto al público infantil, juvenil como adulto y

apostando per poner el acento en el descubrimiento de los grandes fondos de los que disponen las Bibliotecas de Barcelona.

Palabrasclave:

Biblioteca Sagrada Familia - Josep M. Ainaud de Lasarte, Bibliotecas de Barcelona, Velocirepte, velocilectores, reto de lectura, biblioteca pública, promoción de la lectura, gamificación, participación, descubrimiento, prescripción.

Summary:

The *Velocirepte* is a project that was created in 2016 at the Sagrada Família Library - JMAL is committed to promote reading among its users through monthly challenges. Designed for both children and adults and non-reader readers, this program aims to discover authors, themes or editorials based on challenging frames. Thus, the reader may end up reading books that otherwise he had never read.

After two years, the "veloci challenge" grows and becomes a reading challenge for all the Libraries of Barcelona, aimed at the children, youth and adults, and betting to emphasize the discovery of the great collections that Barcelona Libraries have.

KeyWords:

Public library, Libraries of Barcelona, Sagrada Família - JMAL Library, Velocirepte, velicireaders, reading challenge, reading promotion, gamification, games, participation, discovery, prescription

1. La gènesi

El Velocirepte, com a tal, neix del grup de treball de col·lecció i difusió de la biblioteca Sagrada Família- JMAL a partir d'un article a la premsa, concretament del suplement cultural del diari *El país Verne*. El fet és que ja feia un temps que donàvem voltes a la idea de posar en marxa algun projecte aplicant conceptes extrets de les teories de gamificació, és a dir, volíem que els nostres usuaris interactuessin amb nosaltres i el nostre fons des d'una vessant lúdica i desenfadada, ja que aquest fet ens podia facilitar un *feedback* constant amb l'usuari. Volíem apel·lar a l'emoció de descobrir coses noves per tal de mantenir un interès constant en l'activitat i augmentar així el vincle amb la biblioteca.

La idea, en definitiva, era guanyar relació amb l'usuari i que aquest concebés la biblioteca com una font òptima de prescripció lectora. També convertir els nostres usuaris en "participants".

2. Com cuinar un bon repte literari. Ingredients

2.1 La dinàmica. Essencialment, la dinàmica del repte consisteix en presentar les lectures cada mes en un espai expositiu a l'abast del gran públic (o sigui que cobreixi una zona de pas bastant transitada) per tal de cridar l'atenció. Els llibres estaran en reserva a sala per tal de que l'usuari es dirigeixi al taulell on se li explicarà en què consisteix el repte. Si l'usuari es vol inscriure li entregarem la targeta per tal que el segueixi. Si no vol apuntar-se al repte, es pot endur el llibre de totes maneres. També pot suggerir d'altres lectures, sempre que s'adeqüin a la temàtica proposada. En tornar el llibre se li segellarà la casella corresponent i podrà endur-se la nova lectura. Si l'usuari aconsegueix omplir la seva targeta, la biblioteca entregarà un petit obsequi.

2.2 La imatge. Per la imatge vam tenir la sort de comptar amb la inestimable ajuda d'Enrique Corominas, conegut historietista i il·lustrador que ha publicat als Estats Units, França, Itàlia i Espanya amb obres com *Dorian Gray* o les portades de la versió espanyola de *Canción de hielo y fuego*, de G.R.R. Martin. Ell va ser l'encarregat de dissenyar-nos la mascota del *Velocirepte*, una espècie de dinosaure lector. A partir d'aquesta imatge es van anar dissenyant els materials necessaris: targetons per tal de seguir el repte, tant per infants com per adults, enganxines que posàvem un cop el llibre es retornava, cartells, xapes i punts de llibres per donar com a premis...

2.3 Els temes. Resultava evident que, per tal d'establir les temàtiques del nostre repte, havíem de reflectir la nostra diversitat de fons i aprofitar-ho per tal de promocionar els temes en els quals érem especialistes o que teníem un interès especial en fer-ne difusió. També, és clar, volíem que fos un repte per a l'usuari, per la qual cosa no havíem de posar les coses "massa fàcils". Alhora que pensàvem els reptes, vèiem la necessitat que per nosaltres també esdevingués quelcom lúdic. L'equip de la biblioteca és prou ampli com perquè la nostra tasca prescriptora pugui tocar un espectre molt ampli. Explicant-ho d'una manera més planera, si cada persona de l'equip recomanava dues o tres lectures de cada temàtica, estàvem segurs que podíem arribar a agradar a una gran part dels nostres usuaris.

Finalment, els temes d'adults van ser:

1. **Llegeix un llibre recomanat per nosaltres.** Aquesta temàtica respon a la necessitat de fer-nos visibles pels nostres usuaris, de tractar-los de tu a tu. Cada persona de l'equip va recomanar tres lectures diferents de temàtica lliure. Aquests llibres incorporaven un avatar amb la imatge de la persona que recomanava el llibre. El que volíem era que l'usuari vingués després a comentar el llibre amb qui l'havia recomanat.
2. **Llegeix un llibre de no ficció sobre ciència.** La biblioteca està especialitzada en ciència i medi ambient. Aquest tema ens permetia crear un bon aparador sobre divulgació científica.
3. **Llegeix un llibre escrit abans del 1800.** Aquest tema va voler donar-li una volta al concepte de clàssic. Més enllà dels cànons, volíem recuperar les obres cabdals de la cultura universal: literatura grecollatina clàssica, les grans obres del renaixement...
4. **Llegeix un llibre on el protagonista estigui de vacances.** Aquí estava una part del «nostre» repte ja que al final va resultar complicat trobar una bona selecció de llibres i vam haver d'aguditzar molt el nostre engeni.
5. **Llegeix una novel·la gràfica.** Com a ferms defensors del còmic com a vehicle narratiu, no podíem desapropiar l'avinentsa per reivindicar-lo.
6. **Llegeix un llibre de literatura asiàtica.** Descobrir altres literatures sempre és un bon repte.
7. **Llegeix una biografia d'algun "personatge menyspreable".** També aquest tema va acabar sent un dels grans reptes per nosaltres ja que establir el concepte de "menyspreable" va acabar sent una mica complicat sense caure en el terreny ofensiu.
8. **Llegeix una novel·la post apocalíptica o una distòpia.** La biblioteca té un centre d'interès en novel·la fantàstica de terror i ciència ficció. Volíem promocionar aquest gran fons.
9. **Llegeix un llibre amb un personatge transgènere o LGTBIQ.** La biblioteca també té un centre d'interès en temàtica LGTBIQ. Crèiem que era una bona manera per reivindicar-lo.
10. **Llegeix un llibre escrit per una dona de menys de 30 anys.** Teníem la idea de recuperar autores novells amb grans primeres novel·les i ens va servir, també, per reivindicar les escriptores.
11. **Llegeix un poemari.** Un repte sense poesia, no pot esdevenir mai un repte.
12. **Llegeix un llibre amb la portada blava.**

#velociRepte2016

Repte de LECTURA

1. Llegeix un llibre recomanat per nosaltres	2. Llegeix un llibre de literatura asiàtica	3. Llegeix un llibre de no ficció sobre ciència
4. Llegeix un llibre escrit abans del 1800	5. Llegeix una novel·la gràfica	6. Llegeix una biografia d'algun «personatge despreciable»
7. Llegeix una novel·la postapocalíptica o una distòpia	8. Llegeix un llibre on el protagonista estigui de vacances	9. Llegeix un llibre amb un personatge LGTBIQ
10. Llegeix un llibre escrit per una dona de menys de 35 anys	11. Llegeix un poemari	12. Llegeix un llibre amb la portada blava

Biblioteques de Barcelona
B. Sagrada Família-J.M. Alnaud de Lasarte

#veloci repte 2016

Als treballadors de la biblioteca ens agrada pensar que cada cop vols LLEGIR MÉS. Per això et convidem a que t'uneixis al nostre REPTA DE LECTURA, el #VelociRepte. Et presentarem 12 temes i et facilitarem diferents títols relacionats. El número de llibres per llegir el poses tu (mínim 12, un per mes). Fàcil, eh?

L'objectiu és que aconseguis llegir una gran varietat de llibres i descobreixis autors que d'una altra manera potser no t'interessarien. Certament, descobriràs molts tresors.

Acceptes el repte? Si es així et facilitarem una targeta perquè vagis anotant les teves fites. Si aconseguixes omplir-la, tindràs una bona sorpresa.

Et convidem a que comparteixis les teves experiències a través del nostre Facebook.

Pel que fa als infants, vam considerar en fer un repte més "lleuger" que tingués sis temàtiques:

1. un còmic
2. un llibre sobre la teva ciutat
3. un de màgia
4. un que tingui un color al títol
5. un llibre que van llegir els pares
6. un llibre que parli d'un altre país

2.4 La promoció. Es van fer servir els canals de promoció habituals de la biblioteca: entrades al facebook, butlletí electrònic *més biblioteques* i cartellera.

2.5 Els resultats. Durant el temps que va durar el repte, hi va haver 81 infants inscrits. Van acabar un 70% el repte i el 30% restant va fer tres lectures com a mínim. Es va recollir la idea que volien fer un repte més llarg, igual que els adults. De premi, per haver assolit el repte, es va entregar un punt de llibre i una xapa.

Quant als adults, hi va haver 76 usuaris inscrits i van acabar la meitat aproximadament. Es va realitzar una trobada final, amb un aperitiu, durant el qual els usuaris van poder expressar què els havia semblat el repte. També van rebre un llibre com a obsequi. Molts d'ells trobaven l'experiència, si més no, enriquidora i creien que era molt important crear un espai de diàleg sobre llibres.

3. Segon any. Repte aniversari de la biblioteca:

En aquesta segona edició, es va voler commemorar el 10è aniversari de la biblioteca i presentar el *Velocirepte* amb 10 lectures, una per cada any d'obertura de la biblioteca. Es pretenia presentar el bo i millor de la literatura de l'any en concret i afegir-hi, a més, una representació de les efemèrides, tant mundials com de la pròpia biblioteca (l'any amb més naixements, s'intentaria reflectir amb llibres sobre maternitat-paternitat, per exemple). Eren els llibres marcats com afers interns.

Valoració. En aquest cas, el repte no va funcionar com esperàvem. A l'hora de la veritat, el fet de presentar premis literaris i el millor de cada any feia que tinguessis un aparador de *bestsellers* i de llibres sense cohesió temàtica que no acabaven de tenir ganxo com a repte. A part, molts o ja s'havien llegit o en el seu moment no van ser prou atractius pels lectors. També era molt complicat reflectir la realitat de la biblioteca en els diferents llibres. No obstant, vam tenir uns 100 inscrits.

4. Tercer any. Un repte de ciutat

Vista la bona acollida entre els usuaris de la Biblioteca Sagrada Família-JMAL, aquesta iniciativa s'ha convertit en un programa de promoció de la lectura de totes les Biblioteques de Barcelona, una proposta a nivell de ciutat per al 2018.

4.1 Funcionament del programa

La mecànica no difereix gaire de la que es va seguir en les dues primeres edicions a la biblioteca Sagra Família – JMAL. Ara, però, l'usuari s'inscriu al programa a qualsevol biblioteca de la ciutat i obté un estoig amb una targeta amb 12 caselles per segellar: el passaport de lectura.

Totes les biblioteques habiliten un espai expositiu dedicat només al *Velocirepte*, amb les propostes lectores corresponents al repte de cada mes.

Els préstecs lligats a la consecució del repte es fan sempre de manera presencial (encara que la biblioteca tingui autopréstec), de cara a reforçar el paper del personal de la biblioteca com a prescriptor.

Cada cop que es torna un llibre es marca a la casella corresponent com a repte assolit.

La durada del programa és d'un any natural. Està pensat per a tots els públics: infantil, juvenil i adults. Les lectures del repte s'adapten a l'edat del lector.

Durant la primera quinzena de juliol tots els usuaris inscrits que hagin aconseguit llegir sis llibres vinculats als reptes proposats entre els mesos de gener i juny rebran un obsequi. Al desembre els participants que hagin assolit els dotze reptes de lectura podran participar en el concurs #Velocirepte18, els premis del qual es faran públics per Sant Jordi del 2018.

Per això s'han elaborat unes [bases](#) de participació, disponibles en línia i també en paper, que es lliuren als usuaris en el moment de la inscripció, i que regulen els termes del concurs.

A finals de desembre es farà una trobada amb tots els participants al *Velocirepte*. Aquí es farà el sorteig dels premis (tal com s'ha establert a les bases). Aquesta trobada també està concebuda

com un espai d'intercanvi. Es planteja la possibilitat de fer una altra trobada a la meitat del programa, entre juny i juliol, per fidelitzar els lectors.

4.2 Velocirepte.cat

S'ha creat el domini velocirepte.cat per facilitar que els usuaris puguin accedir a tota la informació vinculada amb el projecte. Integrat al Bibarnabloc.cat, el blog de recomanacions de lectura de les Biblioteques de Barcelona, els usuaris poden veure les recomanacions de lectures vinculades al #velocirepte18 i afegir-hi els seus comentaris.

4.3 Proposta de reptes 2018

Les dotze propostes de lectura per a aquesta edició són:

- Gener: Àfrica no és un país. Un llibre de temàtica africana.
- Febrer: Hi havia una vegada un monstre. Un llibre on el protagonista sigui un monstre.
- Març: Dones que trenquen esquemes. Un llibre sobre dones pioneres.
- Abril: Més llibres més lliures. Un llibre amb el llibre com a protagonista.
- Maig: Roba un poema. Un llibre d'un poeta contemporani.
- Juny: Aquest llibre em sona. Un llibre amb molt de ritme (literatura i música).
- Juliol: Sempre ens quedarà París. Un llibre on surti París.
- Agost: A l'estiu tot llibre és viu. Un llibre sobre l'estiu.
- Setembre: Barcelona és bona si la lletra sona. Un llibre sobre Barcelona.
- Octubre: Em va agradar més el llibre... Un llibre que tingui versió cinematogràfica (literatura i cinema).
- Novembre: El millor amic del llibre. Un llibre on aparegui un animal domèstic.
- Desembre: Llibret de llom amb formatge. Un llibre sobre el menjar (literatura i gastronomia).

Per a cada repte s'elaboren seleccions de lectura que preparen les biblioteques especialitzades en cada matèria i es publiquen a velocirepte.cat. També hi ha un espai amb la selecció de títols adequats al repte a *l'eBiblio.cat*, la plataforma de préstec de llibre digital de les biblioteques públiques catalanes.

4.4 Difusió

S'ha realitzat una campanya de comunicació a nivell de ciutat durant els mesos de desembre 2017 i gener 2018 amb una roda de premsa, banderoles al carrer, insercions a diaris de paper, publicitat a pantalles *leds* dels quioscos de La Rambla, butlletins electrònics als usuaris de Biblioteques de Barcelona, i a les pròpies biblioteques... Per a la imatge del *Velocirepte* s'ha mantingut el dibuix d'Enrique Corominas.

4.5 Estat de la qüestió

Ja han passat dos mesos des de la posada en marxa del repte a les Biblioteques de Barcelona, i les primeres dades que tenim ens donen ja una idea de com està funcionant i del grau d'acceptació per part dels nostres usuaris.

El total d'usuaris inscrits al concurs a data de 4 de març de 2018 és de 2.968 persones. 2.403 usuaris van assolir el repte de lectura del mes de gener.

Els 10 autors més prestats per assolir el primer repte del concurs, *Àfrica no és un país*, han estat J. M. Coetzee, Yasmina Khadra, Niki Daly, Tahar Ben Jelloun, Ifeoma Onyefulu, Naguib Mahfuz,, Mia Couto, Alexander Maccall Smith, Marguerite Abouet, Cimamanda Ngozi Adichie. I els 10 títols més prestats en aquest primer repte han estat: *Aya de Yopougon*, *La primera agència de dones detectives*, *A d'Àfrica*, *Nelson Mandela*, *Ébano*, *L'Àfrica*, *A la sombra del baobab*, *La canción de la vida y otros cuentos*, *Ubuntu*, *ABC del continente africano*.

5. Conclusions

El *Velocirepte* és un bon exemple de projecte singular que neix en una biblioteca i acaba convertint-se en un programa de foment de la lectura per a totes les biblioteques de la ciutat. Una metodologia de treball diferent, on s'aposta per la descentralització en la presa de decisions i la proposta de nous programes. No es dissenya un nou producte o servei des dels Serveis Centrals ("la central" de les Biblioteques de Barcelona, com indica el seu nom) per a totes les biblioteques sinó que una iniciativa concreta d'una biblioteca s'adapta com a programa per a tota la resta. Es potencia així la iniciativa i la creativitat, empoderant les biblioteques a l'hora de liderar propostes de treball extensives a tota la xarxa de Biblioteques de Barcelona.

Pel que fa als usuaris, la bona acollida de la proposta ens fa pensar en les ganes dels lectors de sortir de la seva zona de confort i descobrir noves propostes de lectura. També estem veient que funciona molt bé com a proposta de lectura familiar, ja que molts pares que acompanyen als seus fills a apuntar-se al *Velocirepte* acaben, ells també, seguint els reptes de lectura.

6. Bibliografia

Rubio, J. (4 de gener de 2016). "Los retos de lectura a los que puedes unirte este año". *El País*. Recuperat de <https://verne.elpais.com>

